

İKBAL MESİH

Suikasta uğradığında henüz 12 yaşındaydı, İkbal Mesih zulme başkaldırının adı oldu

Mehmed Mazlum Çelik, 21 Mart 2021

<https://www.indyturk.com/node/333481/k%C3%BCl%C3%BCr/suikasta-u%C4%9Frad%C4%B1%C4%9F%C4%B1nda-hen%C3%BCz-12-ya%C5%9F%C4%B1nday%C4%B1-i%C5%9Fkbal-mesih-zulme-ba%C5%9Fkald%C4%B1r%C4%B1n-ad%C4%B1>

4 yaşında bir halı fabrikasında köle olarak çalıştırılan 12 yaşındaki İkbâl Mesih, 1994 yılında Boston'da Reebok İnsan Hakları Ödülü alan beş kişiden biri olarak tanıtıldı / Fotoğraf: Steven Senne/AP

Pencap Eyaleti Pakistan'ın en büyük eyaleti, Muridke ise milyonlara ev sahipliği yapan bu bölgede küçük bir köydü. Hava ateş gibi sıcak, toprak bereketsiz ve insanlar son derece merhametsizdi.

Sait Mesih ve İnyet Mesih'in hayatta kalmanın son derece zor olduğu bu coğrafyada 1982 senesinde bir oğulları oldu.

Çocuğun adını İkbâl koydular.

İkbâl, hayata gözlerini açtığında yanında babası Sait artık yoktu. Bu fakir ailenin yükünü daha fazla taşıyamayacağını düşünen Sait, aileyi bir başına bırakarak evi terk etti.

İkbâl 4 yaşına kadar özgür olarak yaşadı. Bahçelerde koştu ve henüz yapabiliyorken ciğerlerine temiz havayı doyasıya doldurdu.

1986 senesinde abisi evlenebilsin diye İkbal, sadece 12 dolar karşılığında bir tefeciye satıldı. Peşki denilen bu satış işlemine göre 12 dolar geri ödenene kadar İkbal, günde 12 saat haftada 6 gün çalışmak üzere tefecinin malı olmuştu.

Esasında bu borcun kapanması gibi bir durum söz konusu değildi, çünkü İkbal'in çalıştırılacağı halı atölyesinde yiyeceği yemek ve dokumada yaptığı yanlışlar gibi bahanelerle hesap sürekli açık tutulacaktı.

Ayrıca aile 12 doların üzerine sürekli yeni borçlar alacak ve bu durum İkbal'in tüm çocukluğu boyunca tefecinin elinde köle olarak kalmasına neden olacaktı.

Bu korkunç durum İkbal'e has bir anlaşma değildi. Pakistan'da neredeyse her haneden bir ya da iki çocuk peşki düzeni ile tefecilere peşkeş çekiliyordu.

Üstelik İkbal şanslıydı, çünkü erkekti; peşki ile tefecilerin eline düşen henüz 5-6 yaşındaki kız çocukları taş ocakları ya da halı dokuma tezgâhlarında patronların korkunç istismar ve tecavüzlerine uğruyorlardı.

Bu ve benzeri hadiselerden sonra iş yerinden kaçarak evlerine gelen küçük kızlar anneleri tarafından elleri yüzleri yıkanıp teskin edildikten sonra tekrar anne babalarının elleriyle köle sahiplerinin atölyelerine götürülüyordu.

Peşki kurbanı küçük kızlar bu kez kaçtıkları için tecavüzcüleri olan patronlarının şiddetine ve kötü muamelesine maruz kalıyordu.

Küçük çocuklar minik parmakları daha iyi dokuduğu iddiasıyla çoğunlukla halı dokuma tezgâhlarında çalıştırılıyordu ve onların ürettikleri halılar çok büyük rakamlara ABD'li ve Avrupalı turistlere satılıyordu.

Çoğu 20 dolar civarındaki bir peşki ile köle durumuna düşmüş Pakistanlı çocukların ürettikleri halıların piyasa değeri 300 ile 1000 dolar arasında değişiyordu.

İkbal de 12 dolarlık bir peşki borcuyla satılan milyonlarca çocuktan sadece birisiydi.

İkbal ve Dokuma Atölyesi

İkbal, dokuma atölyesinde işe başladığında tablo korkunçtu. Desenlerin bozulmaması için loş bir ışık vardı ve halılara herhangi bir haşerat gelmemesi için sıva ile tamamen kapatılmış pencereler insanın içini ürpertecek cinstendi.

Hepsinden daha kötüsü çocukların kaytarmasını engellemek için başlarına dikilen ve çevkidar denilen ustabaşlarıydı.

Çocukları istismar etmekten ve şiddet uygulamaktan çekinmeyen bu kişiler, İkbal'in kaçmaması için diğer çocuklar gibi ayaklarına zincir vurdu ve asi buldukları İkbal'i daha ilk günlerde nedensiz bir biçimde defalarca dövdü.

İkbal, dayak yediklerinde diğer çocukların tavrını şu sözlerle ifade ediyordu;

Birbirimize yardım etmekten ödümüz patlardı.

...

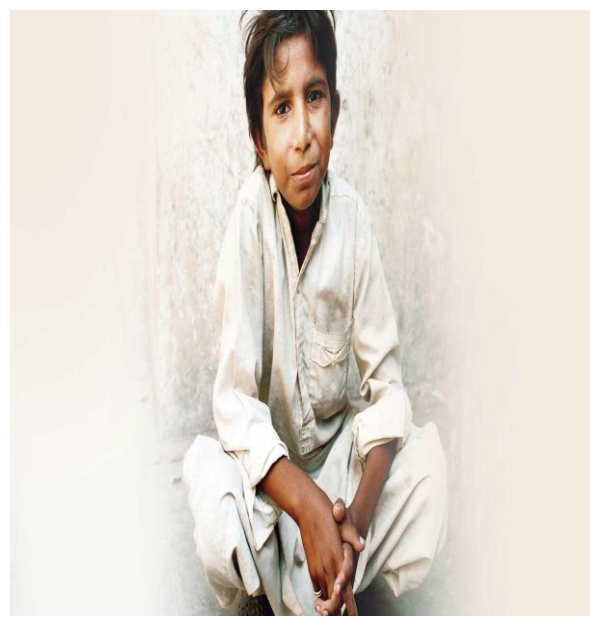
Kaçmaya çalışacak olursak kızgın yağ içine atılacağımız söylenmişti bize. Eğer yavaşlamırsak, sırtımıza ve kafamıza kırbaçla vurulurdu.

İkbal'in daha atölyedeki ilk günlerinde çevkidar, elindeki keskin bıçakla İkbal'in hata yaptığı parmağını ceza olarak kesti.

Üstelik İkbal parmağı kesildikten sonra elini halılardan uzaklaştırmadığı için acıdan kıvranırsa bu kez şedit bir dayak yemeye başladı.

Kanamayı durdurmak ve İkbali biran evvel işe döndürmek için parmağı tezgâha koyulup kızgın yağ ile dağlanmıştı.

İkbali'nin ve milyonlarca çocuğun kaderini değiştiren genç bir gazeteci: İhsan Khan

1967 senesinde Lahor'da genç bir üniversite öğrencisi olan İhsan, caddede ağlayan yaşlı bir adama denk geldi.

Bu ihtiyarın gözyaşlarının nedenini sorduğunda henüz 11 ve 13 yaşında iki küçük kızını peşki karşılığı taş ocağına vermek zorunda kaldığını öğrendi.

Daha acısı tecavüze uğrayan kızlarından birini kendi elleriyle ocağına geri götürdüğünü söyleyen gözü yaşlı baba, çaresizce sokak ortasında bu sebeple oturup ağlıyordu.

İhsan, bu hikâyeyi duyduğunda okulunu bir tarafa bıraktı ve peşki sistemine karşı savaş açmaya karar verdi.

İlk iş olarak gözü yaşlı babanın kızlarını kurtarmak için harekete geçti ve bu mücadelesinde başarılı oldu ama henüz kurtarılacak milyonlarca küçük çocuk vardı.

Bu sebeple İkbali'nin de kaderini değiştirecek '*Köle İşçilere Özgürlük Hareketi*'ni kurdu.

İhsan'ın yaptığı aslında sisteme savaş açmaktı ve bunun bir bedeli olacaktı. 1980 yılına geldiğinde tefeciler onu hapse attırması ve defalarca saldırıda bulunmuştu ama tefecilerin her hamlesi sonrası İhsan daha çok güçleniyor ve tanınıyordu.

Nihayet İhsan, Pakistan Yargıtay'ında köleliğin suç olduğunu ilan eden bir karar almasını sağlamışsa da peşki sistemi toplumun kılcal damarlarına kadar yayılmış bir cerahatti.

Polis, tefeciler hatta çocukları üzerinden geçimini sağlayan birçok aile bu sistemden nemalanıyordu.

Yargıtay'ın peşkiyi yasaklamasından sonra İhsan, bu kararı halka benimsetmek ve uluslararası kamuoyu oluşturmak için harekete geçti.

İhsan'ın bu mücadelesini zirveye taşıyacak dönüm noktası ise küçük İkbali ile tanışması olacaktı.

İhsan ve İkbal'in tanışması

İkbal, 12 yaşına geldiğinde yaşında çok daha büyük heyecan ve fikirlere sahipti. Atölyenin büyük bir iş alması sonrası çevkidar çocuklara 12 saatten fazla çalışmaları gerektiğini söylemiş; ama İkbal bu isteği reddetmişti.

Peşkiye göre yalnızca 12 saat çalışması gerekiyordu ve yıllardır bu karanlık dehlizde günde 12 saat çalışıyordu. Bir dakika fazla çalışmaya tahammülü yoktu ama onun bu isyanının bedeli ağır olacaktı.

İkbal, daha önce hiçbir çocuğun yemediği kadar dayak yedi ve loş bir odada günlerce mahkûm edildi. Bu baskılar ve şiddet İkbal'i terbiye edeceği düşünülürken o sisteme ve çevkidarlara daha da düşman olmuştu.

Bu arada İhsan, tüm Pakistan'da köy köy geziyor peşkinin kanunlarca yasak olduğunu anlatıyordu.

O gün geldiği köylerden birisi de İkbal'in Muridke'si idi. İkbal, kalabalığın içerisine girmiş ve İhsan'ın anlattıklarını şaşkınlıkla dinlemişti.

Peşkinin yasaklandığını ve çocukların çalıştırılmasının suç olduğunu duyduğunda beyninden vurulmuşa döndü.

Sonra birdenbire İhsan ve İkbal göz göze geldi.

İhsan, bir deri bir kemik kalan bu küçük çocuğu sahneye davet etti ve kürsüyü ona bıraktı. O gün İkbal konuşmaya başladığında sanki ilahi bir el hitabetine müdahale etmişti.

İhsan, okuma yazması olmayan ve hiçbir eğitim almamış bu küçücük çocuğun peşki sistemi aleyhine söylediklerini büyük bir hayranlıkla dinledi.

İkbal, konuşması bittiğinde artık özgür olduğunu öğrendiğinde ilk yaptığı ise İhsan'ı yanına alarak çalıştırıldığı atölyeye geri dönmek oldu çünkü kurtarması gereken çocuk arkadaşları vardı.

İkbal, arkadaşlarının kurtarılmasından sonra İhsan'ın mücadelesine katılarak ülkedeki tüm çocukları kurtarmaya karar verdi.

Kısa sürede İkbal, ülkedeki tefecilerin ve çocuk köle sahiplerinin korkulu rüyası haline geldi.

12 yaşında bir özgürlük savaşçısı

10 yaşında özgürlüğünü kazanan İkbal, okuma yazma öğrenmiş ve 12 yaşına geldiğinde mücadelesi ülke sınırlarını çoktan aşmıştı.

Bu mücadelesi sonrası 'Reebok İnsan Hakları Ödülü'ne layık görülecekti. Üstelik İkbal, güneş ışığı bile görmeden geçirdiği yıllar sonrası ürettiği halıların satıldığı ABD'ye gidecekti.

İkbal, bu halıları satın alan insanların birer zebani olduğunu düşünüyordu oysa ABD'ye geldiğinde Reebok temsilcileri onu çok iyi karşılamışlardı. Yine de bir insanın bu halıları nasıl satın alabildiğine anlam veremiyordu

Broad Meadows ortaokuluna gittiğinde tanıştığı ABD'li çocuklarla çok iyi arkadaş oldu. ABD'li çocuklar İkbal'in güçlü karakterinden son derece etkilenmişti.

O gün oradaki öğrencilerden birisi olan Amanda Laos, İkbal'i şöyle anlatacaktı;

İkbal bize konuşma yaptığımda, önceden anladığımı sandığım konulara yeni bir gözle bakmaya başladım. Olan biteni sorgulamadan kabullenmemizin ne denli yanlış olduğunu ve gördüğümüz yanlışların üzerine gitmenin ne denli önemli olduğunu gösterdi bana. İkbal bir şeyleri değiştirebiliyorsa ben de değiştirebilirdim.

İkbal'in yaşı 12 idi ama çok daha küçük görünüyordu. Durumu fark eden Reebok temsilcileri onu hastaneye götürdü.

Sonuçlar çıktığında acı gerçek de anlaşılmıştı. Loş ışık, işkence ve ağır iş; İkbal'in gelişimini engellemiş ve cüce kalmasına neden olmuştu.

İç organları da büyük zarar görmüştü ve bu durum birçok hastalığa davetiye çıkartıyordu.

Reebok temsilcileri İkbal'in tedavilerini de üstlerine alarak bu küçük çocuğu hayatta tutmaya kararlıydı ama İkbal'i daha korkunç bir son bekliyordu.

Peşkicilerden İkbal'e suikast

İkbal ülkesine döndüğünde başta İslamabat Halı İhracatçıları ve peşki tefecilerinden tehditler alıyordu.

16 Nisan 1995 senesinde memleketi Merudke'ye geldiğinde Eşref isimindeki bir kişi tarafından silahla defalarca vurularak öldürüldü.

Eşref sadece tetikçiydi, İkbal'i öldürmek için kullandığı silah bir halı dokuma atölyesinin sahibine aitti; ama gerçek suçlular asla cezalandırılmadı.

IQBAL MASIH: Shown getting an award in Boston last year for youth work.

Battled child labor, boy, 12, murdered

Defied members of 'carpet mafia'

ISLAMABAD, Pakistan (AP) — When Iqbal Masih was 4 years old, his parents sold him into slavery for less than \$16.

For the next six years, he remained shackled to a carpet-weaving loom most of the time, tying tiny knots hour after hour.

By age 12, he was free and travelling the world in his crusade against the horrors of child labor.

On Sunday, Iqbal was shot dead while he and two friends were riding their bikes in their village of Muritke, 35 kilometres outside the eastern city of Lahore. Some believe his murder was carried out by angry members of the carpet industry who had made repeated threats to si-

lence the young activist.

"We know his death was a conspiracy by the carpet mafia," said Ehsan Ullah Khan, chairman of the Bonded Labor Liberation Front (BLLF), a private group that fights against child labor in Pakistan.

Iqbal, a Christian, was home from school in Lahore for the Easter holiday.

A man known only as Ashraf, a laborer in Muritke, was arrested in connection with the shooting, but has been released, Khan said.

Rana Iqbal, deputy superintendent of police for the district, said yesterday he was investigating the shooting but had no details.

The killing came only months after young Iqbal had attracted

☞ Please see Child-labor, A24

Broad Meadows Ortaokulu öğrencileri arkadaşları İkbal'e sahip çıkıyor

İkbal ile Broad Meadows Ortaokulu ziyaret sırasında tanışan Didier Alther, arkadaşının ölümünü şöyle anlatacağı;

O gün babamdan bir telefon geldi, okulumuzdaki çocuklardan birinin öldüğünü söyledi bana. 'Kim?' diye sordum. Dedi ki, 'Kim olduğunu tam olarak bilmiyorum ama ismi İkbal Mesih imiş.'

Benim tepkim, 'Yoo hayır. O olmamalı!' oldu. Sonra bir arkadaşımı aradım, üzüldü. Ben de üzülmiştim. Evden çıktım, sahile gittim ve kayadan kayaya atladım, gözlerime dolan yaşları tutmaya çalıştım ama beceremedim.

Olayın hemen ardından yaşları 10 ve 13 arasında değişen Broad Meadows Ortaokulu öğrencileri, okulları tatilde olmasına rağmen bir araya gelerek İkbal için mutlaka bir şey yapmaya karar verdi.

Küçük çocuklar yapılacak en doğru şeyin İkbal'in adını yaşatmak olduğuna ve bunun için Pakistan'da bir okul yaptırmaya karar verdi.

Bu küçük çocuklar kocaman hayallerini gerçekleştirmek için hemen harekete geçti. 36 Eyaletteki ortaokullar, Reebok, Senatör Edward Moore Kennedy ve Pakistan Büyükelçiliği başta olmak üzere herkese mektup gönderdiler.

İstedikleri şey; 12 yaşında öldürülen İkbâl'in hatırasının yaşatılması için 12 dolardı, bu aynı zamanda İkbâl'in köle olarak satılmasına neden olan peşki parasıydı.

Yaklaşık 3 gün sonra çocuklar okula döndüklerinde büyük bir sürprizle karşılaştı. Onların bu mücadelesi tüm Amerikan kamuoyunu ve ABD'li politikacıları ayağa kaldırmıştı.

Beyaz Saray, Pakistan hükümetiyle diyaloga geçmiş, binlerce öğrenci yardım için Broad Meadows Ortaokulu öğrencilerine mektuplar ve 12 dolar göndermişti.

Broad Meadows Ortaokulu öğrencileri çok kısa süre içerisinde İkbâl için tam 127 bin ABD doları toplamıştı. Arkadaşları İkbâl'in adını ve mücadelesini yaşatmak için bu parayla Pakistan'da İkbâl Mesih Ortaokulu kuruldu.

İkbâl, mücadelesinin bedelini canıyla ödemişti ama Broad Meadows Ortaokulu öğrencilerinin gayretiyle halı üreticileri köle çocuk işçi sorunu çözülene kadar Pakistanlı halı üreticilerinden halı siparişlerini durdurduğunu açıkladı.

Pakistan hükümeti tek tek atölyeleri bastı ve peşkir sistemi uygulayanları hapse attı. Yine de bu kanayan yara bugün de farklı isim ve uygulamalarla Pakistan, Hindistan ve Bangladeş'te devam etmekte.

**Daha ayrıntılı bir okuma için Susan Kuklin'in "İkbâl Mesih ve çocuk köleliğine karşı savaşanlar" kitabını okuyabilir ve Iqbal (1998) isimli filmi izleyebilirsiniz.*